

MONITOR DECENTRALE BUDGETTEN
PRIMAIR ONDERWIJS 2004/2005

- eindrapport -

drs. M. Brink
drs. C.T.A. van Bergen

Amsterdam, juli 2005
Regioplan publicatienr. 1297

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van Ministerie van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Samenvatting en conclusies	I
1 Inleiding.....	1
1.1 Achtergrond van het decentrale budget.....	2
1.2 Onderzoeksvragen	4
1.3 Opzet van het onderzoek	5
1.4 Leeswijzer	7
2 Informatievoorziening	9
2.1 Informatievoorziening directieleden	9
2.2 Informatievoorziening PMR-leden.....	11
3 Inzet van het budget.....	13
3.1 Inzet en reserveringen	13
3.2 Doelen en concrete bestedingen	15
3.3 Bestedingspercentage	20
3.4 Verdeling schoolniveau - bovenschools niveau	22
3.5 Inzet andere middelen	24
4 Besluitvorming en evaluatie	25
4.1 Besluitvorming	25
4.2 Evaluatie.....	27
Bijlagen	31
Bijlage 1 Representativiteit van de gegevens	33
Bijlage 2 Tabellen bij hoofdstuk 2	37
Bijlage 3 Lijst met afkortingen	43

VOORWOORD

Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en instellingen in de BVE-sector ontvangen al weer enkele jaren het decentrale budget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid. De toekenning van dat budget past binnen het beleid van deregulering en decentralisatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de ruimte voor scholen en instellingen om het naar eigen inzicht te besteden is groot. Binnen de kaders die zijn afgesproken door de sociale partners kunnen eigen prioriteiten worden gesteld en kan er gekozen worden voor een specifieke inzet die het best tegemoet komt aan de eisen die er vanuit de omgeving en vanuit de eigen organisatie worden gesteld.

Om de ontwikkelingen ten aanzien de inzet van het budget voor personeels- en arbeidsmarkt te kunnen volgen heeft het Ministerie van OCW met de sociale partners afgesproken om de besteding ervan te monitoren. Niet alleen de specifieke inzet van het budget en de knelpunten die zich voordoen, maar ook de besluitvorming en de informatievoorziening aan de betrokken geledingen zijn daarbij de belangrijkste aandachtspunten. Regioplan Beleidsonderzoek heeft de afgelopen jaren op verzoek van het Ministerie van OCW in zowel het primair als het voortgezet onderwijs als in de BVE-sector metingen voor de monitor uitgevoerd. In 2005 is er in voor het primair onderwijs een nieuwe meting uitgevoerd. In deze rapportage vindt u de resultaten van die meting.

We bedanken hierbij de respondenten voor de genomen tijd en de welwillende medewerking die zij aan het onderzoek hebben verleend. Verder bedanken we de leden van de Tripartiete Commissie Monitor Schoolbudget voor hun commentaar op het conceptrapport. Ten slotte bedanken we de directie AP van het Ministerie van OCW en met name de heer P.J.C. van Heteren en mevrouw H.J. Hulzebos voor de prettige samenwerking.

Kees van Bergen (projectleider)

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

De invoering van het decentrale schoolbudget (voor personeels- en arbeidsmarktbeleid) in 2001 is een van de stappen die het Ministerie van OCW heeft gezet om in het kader van een verdere deregulering en decentralisatie te komen tot verbetering van de onderwijskwaliteit. Het betreft een vrij besteedbaar budget voor het onderwijs, met als enige beperking dat het moet worden besteed aan personele doeleinden.

Het Ministerie van OCW heeft bij de invoering van het decentrale budget met de sociale partners afgesproken om de besteding en inzet van het budget te monitoren. In de voorgaande jaren zijn daartoe vier metingen in het primair en voortgezet onderwijs en in de BVE-sector gehouden. In 2005 is een vijfde meting gehouden, die alleen betrekking heeft op het primair onderwijs.

De onderzoeksvragen in deze vijfde meting hebben betrekking op de volgende thema's:

- informatievoorziening over het budget;
- de inzet van het decentrale budget;
- de doelen die met het budget worden nagestreefd en concrete bestemmingen;
- de besluitvorming rond het budget;
- knelpunten die zich voordoen rond het budget.

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen hebben zowel directies als vertegenwoordigers van de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR) een schriftelijke vragenlijst toegestuurd gekregen. Zij konden deze vragenlijst ook via internet invullen.

Respons

Op 500 scholen zijn zowel de directies als PMR-leden schriftelijk benaderd voor deelname aan het onderzoek. Bijna de helft van de directies en eenderde van de PMR-leden heeft meegewerkt aan het onderzoek. Ter controle op de representativiteit van de deelnemende scholen is de respons op een aantal achtergrondkenmerken vergeleken met de gehele populatie scholen. In gevallen waar de respons significant afweek van de populatie, is correctie via weging toegepast.

Informatievoorziening

In 2004 zijn afspraken gemaakt tussen overheid en werkgevers- en werknemersorganisaties over de informatievoorziening rond het decentrale budget. Zo is afgesproken dat vanaf het schooljaar 2004-2005 de jaarlijkse beschikking niet alleen wordt toegestuurd aan het bevoegd gezag, maar dat (via het bevoegd gezag) ook afschriften worden gestuurd aan de

schooldirecties en de PMR. Ondanks deze afspraak blijkt de beschikking nog niet bij alle geledingen terecht te komen; iets meer dan de helft van de directeuren en slechts 16 procent van de PMR-leden zegt via de beschikking op de hoogte te zijn gebracht van de omvang van het budget. Dat neemt niet weg dat een ruime meerderheid (71%) van de directeuren exact op de hoogte is en de overige directeuren globaal. Zij zijn met name via de bovenschoolse directie geïnformeerd. Driekwart van de directeuren is tevens precies op de hoogte van de wijze waarop het budget wordt ingezet.

Ruim 80 procent van de PMR-leden geeft aan op de hoogte te zijn gebracht van de omvang van het schoolbudget. De directie van de eigen school is hierbij de belangrijkste informatiebron. De respondenten zijn in vergelijking met de voorgaande jaren, ondanks de nieuwe afspraken, niet vaker exact op de hoogte. Ze zijn wel vaker globaal geïnformeerd. Driekwart van de PMR-leden is ten minste globaal op de hoogte van de inzet van de middelen. De PMR-leden zijn dus minder goed op de hoogte dan de schooldirecteuren.

Inzet van het budget

Inzet en reserveringen

Bijna tweederde van de schooldirecties reserveert een deel van het budget. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Gemiddeld reserveren de schooldirecties 20 procent van het budget. Dat is een stijging ten opzichte van vorig jaar, maar minder dan de reservering van 2003 (25 %). De belangrijkste reden om te sparen zijn het creëren van een buffer voor toekomstige kosten. Iets minder dan eenderde reserveert met het oog op de invoering van de lumpsum.

Doel en bestemming van het decentrale budget

Professionalisering van de schoolorganisatie, integraal personeelsbeleid, professionalisering van het management en verlichting van de werkdruk zijn de doelen waarvoor een meerderheid van de schooldirecties budget inzet. Ook in de vorige meting werden de eerste drie doelen als belangrijkste genoemd. Verlichting van de werkdruk is deze meting vaker genoemd.

Concrete bestemmingen

De belangrijkste bestemmingen van het budget in het PO zijn net zoals vorig jaar:

- Scholing. Ook nu besteden nagenoeg alle schooldirecties budget aan scholing. Het gaat hierbij vooral om scholing van leraren en van het management in het kader van het IPB.
- Arbeidsomstandigheden. Driekwart van de directies geeft hier geld aan uit. Dat is een lichte stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. De directies zetten vooral in op het afsluiten van arbocontracten en op andere arbomaatregelen.

- Werving en behoud van het personeel. Bijna zeventig procent van de schooldirecties zet budget in voor werving en behoud van personeel. Dit is een lichte daling ten opzichte van de vorige meting.

Ruim de helft van de schooldirecties besteedt aandacht aan functiedifferentiatie. Het gaat daarbij vooral om extra ondersteunend personeel voor administratie en beheer. Besteding van budget voor functiedifferentiatie voor leraren komt nog nauwelijks voor, hoewel er sprake is van een lichte stijging.

Niet alleen besteden de meeste directies aandacht aan scholing, dit is ook de categorie waaraan gemiddeld het meeste budget besteed wordt. Daarnaast wordt er relatief veel uitgegeven aan arbeidsomstandigheden en werving en behoud van personeel. Deze percentages zijn vrijwel gelijk aan voorgaande jaren.

Inzet op bovenschools of centraal niveau.

Op bijna tweederde van de scholen wordt een deel van het budget bovenschools ingezet. Dit beeld komt overeen met de afgelopen twee jaar. Uit de meting van 2003 blijkt dat schooldirecties vaker besluiten om een deel van het budget op bovenschools niveau in te zetten, omdat het aantal structurele kostenposten toeneemt. Deze kunnen per jaar aanzienlijk verschillen, waardoor het voor scholen afzonderlijk steeds moeilijker wordt te plannen en te begroten. Vooral gelden voor primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden worden op bovenschools niveau ingezet, overige zaken op schoolniveau. Uit de meting van 2005 blijkt dat in verhouding vooral budget voor functiedifferentiatie en werving en behoud van personeel op bovenschools niveau wordt ingezet. Er is nauwelijks verschil tussen het percentage directies dat weinig budget bovenschools of veel budget bovenschools inzet als het gaat om de concrete bestedingen. Directies die veel bovenschools niveau inzetten, besteden vaker aandacht aan scholing van management in het kader van het IPB en aan seniorenbeleid. Ze zetten iets minder vaak in op scholing van leerkrachten.

Inzet van andere middelen

Ruim eenderde van de schooldirecties zet ook andere middelen in om de gestelde doelen te bereiken. Dit is een lichte daling ten opzichte van voorgaande jaren.

Besluitvorming

Mate waarin de PMR op de hoogte is van de omvang en inzet van het budget

Zeventig procent van de PMR-leden is (globaal) op de hoogte van de omvang van het schoolbudget. Dat is een stijging ten opzichte van de afgelopen jaren. Ook wat betreft de inzet van het budget zijn de PMR-leden beter geïnformeerd. Dat betekent dat bij iedere meting meer

PMR-leden op de hoogte zijn van de omvang en inzet. Dat neemt niet weg dat nog steeds bijna dertig procent van de PMR-leden niet voldoende geïnformeerd is.

Overleg met de PMR

Bijna driekwart van de directies en ruim 45 procent van de PMR-leden geeft aan dat er overleg is gevoerd over de inzet. De helft van de PMR-leden antwoordt echter dat het (nog) niet is gebeurd. Zij zeggen dus veel minder vaak dan de directies dat er overleg is geweest over de inzet. Wanneer er is overlegd stemt de PMR in veruit de meeste gevallen in met de inzet van het budget. Niet alle schooldirecties overleggen apart over de inzet van het schoolbudget. Het wordt besproken bij het overleg over het formatieplan en de begroting.

Evaluatie

De directies en PMR-leden hebben ook een aantal evaluatieve vragen over het schoolbudget beantwoord.

Knelpunten bij de beleidskeuzes over de inzet van het budget

Meer dan de helft van de directeuren en PMR-leden geeft aan geen knelpunten te ondervinden bij de beleidskeuzes over de inzet van het schoolbudget. Dit is een stijging ten opzichte van de vorige meting. Onzekerheid over structurele kosten die voortvloeien uit de inzet van het budget is veruit het belangrijkste knelpunt voor de directies die wel knelpunten ervaren. De PMR-leden noemen dit knelpunt ook relatief vaak, maar hebben daarnaast ook moeite met het gebrek aan informatie en richtlijnen, onduidelijkheid over decentrale afspraken en onduidelijkheid over de omvang van het budget op school.

Knelpunten in de informatievoorziening aan de PMR

Iets minder dan de helft van de PMR-leden ziet geen knelpunten in de informatievoorziening. Bijna een even grote groep heeft geen zicht op de knelpunten.

Knelpunten in het proces van besluitvorming over de inzet

Alleen een zeer beperkte groep van de directieleden en PMR-leden zegt knelpunten te ondervinden in het besluitvormingsproces over de inzet. Knelpunten doen zich in dat geval vaker voor tussen de schooldirectie en het bestuur dan tussen de directie en de PMR. Dit beeld komt overeen met de voorgaande jaren.

1 INLEIDING

Het beleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is mede gericht op verbetering van de onderwijskwaliteit in het primair onderwijs door een grotere beleidsruimte voor de scholen. Verdere deregulering en decentralisatie moeten scholen de ruimte geven om te voldoen aan de eisen die worden gesteld door de samenleving en door de veranderingen in het onderwijs zelf. Maatwerk in het onderwijs vraagt om een grotere variatie in het aanbod van competenties op scholen. Een kwalitatief goed toegerust management is noodzakelijk voor een professionele onderwijsinstelling.

Om zo goed mogelijk in te kunnen spelen op de veranderende eisen en om daarbij specifieke keuzes te kunnen maken, krijgen besturen en directies van scholen meer mogelijkheden om gelden naar eigen inzicht in te zetten. De invoering van het decentrale schoolbudget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid enkele jaren geleden, past in het kader van een grotere bestedingsvrijheid. Dit decentrale budget is vrij besteedbaar met als enige beperking dat het moet worden besteed aan personele doeleinden. In de WMO zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de PMR wordt betrokken bij de besluitvorming over de inzet van het schoolbudget.

Bij de introductie van het decentrale budget heeft het Ministerie van OCW met de sociale partners afgesproken de besteding en de inzet ervan te monitoren. Voor de monitor zijn inmiddels verschillende metingen uitgevoerd in het primair en voortgezet onderwijs en in de BVE-sector.¹ Voor het schooljaar 2004-2005 heeft het Ministerie van OCW besloten om de monitoring te beperken tot de sector primair onderwijs. In het voorliggende rapport wordt verslag gedaan van deze meting.

In dit hoofdstuk wordt eerst kort ingegaan op de ontwikkeling van het budget in het primair onderwijs (paragraaf 1.1). Vervolgens worden de onderzoeksvragen (paragraaf 1.2) en de opzet van het onderzoek beschreven (paragraaf 1.3). Het hoofdstuk wordt afgesloten met een leeswijzer (paragraaf 1.4).

¹ Bergen, C.T.A. van, *Monitor decentrale budgetten in basis-, speciaal en voortgezet onderwijs*. Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt, Amsterdam, 2001.

Bergen, C.T.A. van, *Monitor kwaliteitsimpuls arbeidsorganisatie in de BVE-sector*. Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt, Amsterdam, 2001.

Dekker, H.S. e.a. *Monitor decentrale budgetten 2001-2002*. Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt, Amsterdam, 2002.

Berndsen, F.E.M., e.a. *Monitor decentrale budgetten 2002-2003*. Regioplan Beleidsonderzoek, Amsterdam, 2003.

Bergen, C.T.A. van, e.a. *Monitor decentrale budgetten 2003-2004*. Regioplan Beleidsonderzoek, Amsterdam, 2004.

1.1 Achtergrond van het decentrale budget

Het personeelsbeleid krijgt al enkele jaren veel aandacht in het op deregulering en decentralisatie gerichte beleid van het Ministerie van OCW. Er wordt gestreefd naar een versterking van de arbeidsmarktpositie van het onderwijs. Dit doen ze door werken in het onderwijs aantrekkelijker te maken en door scholen en instellingen zich te laten ontwikkelen tot moderne arbeidsorganisaties. Scholen kunnen zelf keuzes maken voor maatregelen die het best bij hun specifieke situatie passen. Binnen dit kader worden de decentrale budgetten voor personeels- en arbeidsmarktbeleid toegekend.

Er hebben zich de afgelopen jaren verschillende ontwikkelingen voorgedaan in de inrichting van de regeling, de hoogte van het budget en de doelstellingen die ermee worden nagestreefd. Voordat het decentrale budget in zijn huidige vorm werd toegekend, kregen scholen voor primair onderwijs in het schooljaar 2000-2001 het MOA-budget (voor management, ondersteuning, arbeidsmarkt en arbeidsomstandigheden). De betreffende gelden waren bedoeld voor:

- professionalisering schoolmanagement;
- personeelsbeleid;
- arbeidsomstandigheden;
- arbeidsvoorwaarden.

Per 1 augustus 2001 zijn extra gelden toegekend, waarmee het decentrale budget is verhoogd. Om te komen tot een vereenvoudiging van het bekostigingsstelsel, zijn er sindsdien in het primair onderwijs verschillende budgetten geïntegreerd in het decentrale budget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid (het MOA-budget, het schoolprofielbudget, de budgetten voor nascholing en integraal personeelsbeleid, middelen voor bestuur en management en middelen ter bestrijding van arbeidsmarktknelpunten). Het vernieuwde budget werd ook niet langer in formatierekeneenheden toegekend, maar in geld.

Op grond van een akkoord tussen werkgevers- en werknemersorganisaties en het Ministerie van OCW over de uitwerking van de maatregelen naar aanleiding van het rapport van de werkgroep Van Rijn,² is er per 1 augustus 2001 voor alle sectoren een aantal nieuwe doelen voor de inzet van het budget geformuleerd:

- Functiedifferentiatie binnen de leraarsfuncties.
- Functiedifferentiatie binnen de onderwijsondersteunende functies en extra inzet van onderwijsondersteunend personeel.
- Beloningsdifferentiatie (toekennen van extra bonussen of periodieken, het honoreren van relevante ervaring bij (her)indiensttreding, het inlopen van beloningsverschillen bij herindiensttreding).

² De interdepartementale werkgroep Arbeidsmarktknelpunten in de Collectieve Sector heeft in februari 2001 het rapport *'De arbeidsmarkt in de collectieve sector - Investeren in mensen en kwaliteit'* uitgebracht.

- (Gedeeltelijk) betaald ouderschapsverlof.
- Intensivering van de inzet van zij-instromers in het beroep en leraren in opleiding (inzet van extra middelen voor de begeleiding, mogelijkheden voor LIO-salarissen).

In de CAO-sector onderwijs (PO en VO) 2003 werd ten slotte afgesproken om via het decentrale budget extra middelen in het PO beschikbaar te stellen. Deze extra middelen waren voor ondersteunende functies, om de werkdruk van directieleden en onderwijsgevend personeel te verlagen.³

De hoogte van het budget wordt in het primair onderwijs jaarlijks per school vastgesteld aan de hand van het aantal leerlingen, het schoolgewicht of het aantal cumi-leerlingen en het aantal ambulante begeleidde leerlingen. Basisscholen met minder dan 145 leerlingen ontvangen een 'kleinescholentoeslag'.

Het betreft hier geen geormerkte middelen. Bij de besteding van de budgetten hebben de scholen een grote mate van vrijheid. Bij de inzet kunnen ze eigen keuzes maken en prioriteiten stellen, zodat optimaal kan worden aangesloten bij de specifieke situatie van de school of van de scholen binnen één bestuur.⁴ Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden, hebben de uitgaven een structureel of een tijdelijk karakter.

Een goede informatievoorziening voor een effectieve inzet van het decentrale budget is belangrijk. Daarom zijn in de CAO-sector onderwijs (PO en VO) 2003 afspraken gemaakt over de verbetering van de informatie over het budget aan zowel het personeelsdeel van de medezeggenschapsraad als aan de schoolleiders van de individuele scholen. In de WMO is vastgelegd dat het personeelsdeel van de medezeggenschapsraad instemmingsbevoegdheid heeft bij de vaststelling of wijziging van de inzet van het decentrale budget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid.

Er bestond in de WMO al een informatieplicht voor het bevoegd gezag. Maar in de jaarlijkse publicatie over de bedragen voor het budget wordt inmiddels expliciet aangegeven dat deze informatieplicht ook inhoudt dat het bevoegd gezag de omvang van de gezamenlijke budgetten en de budgetten per instelling bekendmaakt. In dat kader is in het primair onderwijs afgesproken dat de jaarlijkse beschikking vanaf het schooljaar 2004-2005 aan het bevoegd gezag, de directie en de PMR wordt toegestuurd.

³ Zie *Uitleg/Gele katern*, nr. 15, 2003.

⁴ Het is wel mogelijk dat er aanvullende afspraken op decentraal niveau worden gemaakt over de inzet van de budgetten.

1.2 Onderzoeksvragen

Op basis van de doelstelling van de monitor en de informatie van de opdrachtgever zijn de onderstaande onderzoeksvragen opgesteld. Om de ontwikkelingen in de inzet van de decentrale budgetten in kaart te brengen, sluiten de vragen aan bij de onderzoeksvragen die zijn geformuleerd voor de voorafgaande metingen van het monitoronderzoek in de schooljaren van 2001-2002 tot en met 2003-2004.

1. *Hoe vindt de informatievoorziening over de omvang en de inzet van het decentrale budget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid plaats? In hoeverre zijn in het PO schoolleiders van individuele scholen op de hoogte van de omvang en inzet van het budget? In hoeverre is de personeelsgeleding van de MR op de hoogte van de omvang en inzet van het budget?*
2. *Hoe verloopt het besluitvormingsproces over de besteding van het decentrale budget: wie is op welk moment betrokken bij het vaststellen van de inzet van het budget (bevoegd gezag, directie(s), personeel, MR)?*
3. *In hoeverre wordt het budget in het schooljaar 2004-2005 daadwerkelijk besteed? Wordt er gespaard? Wat zijn de redenen om te sparen? Indien het budget in schooljaar 2004-2005 (deels) wordt gespaard, zijn er dan wel plannen voor een inzet in het jaar daarop?*
4. *Hoe worden de budgetten in het schooljaar 2004-2005 verdeeld over afzonderlijke scholen die vallen onder hetzelfde bevoegd gezag? En in welke mate vindt de inzet van middelen plaats op school- of bovenscholingsniveau?*
5. *Met welk doel wordt het budget in het schooljaar 2004-2005 ingezet: wat is het beoogde resultaat?*
6. *Voor welke concrete bestemmingen wordt gekozen?*
7. *Hoe wordt het budget over de verschillende bestemmingen verdeeld? Wat is de omvang van bestedingen voor scholing, begeleiding, functiedifferentiatie, beloningsdifferentiatie, werving en behoud en arbeidsomstandigheden?*
8. *In hoeverre valt de (geplande) inzet van het decentrale budget binnen de met de toekenning beoogde doelen? Wordt het budget (ook) voor andere doeleinden aangewend? In hoeverre past de (geplande) inzet van het budget binnen de afspraken die in de verschillende sectoren op decentraal niveau over de inzet ervan zijn gemaakt? Worden er ook andere middelen ingezet voor het bereiken van de doelen van het budget?*
9. *Welke problemen treden er eventueel op bij de inzet van het budget? Welke aanpassingen van de regeling zijn mogelijk gewenst?*
10. *Wat voor ontwikkelingen hebben zich bij de inzet van het decentrale budget voorgedaan ten opzichte van de voorgaande metingen?*

1.3 Opzet van het onderzoek

Net als bij de vorige metingen hebben we een schriftelijke vragenlijst uitgezet onder directies en vertegenwoordigers van de personeelsgeleding van de (G)MR.⁵ Hiermee kunnen we de ontwikkelingen in het beleid en de inzet van de decentrale budgetten in beeld te brengen is. De vragenlijsten zijn zo veel mogelijk voorgedcodeerd met ruimte voor toelichtingen. De respondenten hadden de keuze om de vragenlijst via het internet in te vullen of een schriftelijke vragenlijst terug te sturen.

De opbouw van de vragenlijsten komt in zeer grote mate overeen met die van de meting van vorig jaar. In overleg met de opdrachtgever zijn enkele vragen aangepast in verband met gemaakte afspraken over de informatieplicht van het bevoegd gezag. In de schriftelijke enquête voor de directies, zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- De informatievoorziening over de omvang en de inzet van het budget.
- De mate waarin het gehele budget wordt ingezet en eventueel spaargedrag.
- De besluitvorming over de inzet van het budget.
- De doelen die met de inzet worden nagestreefd.
- De specifieke bestedingen.
- Het deel van het budget dat besteed wordt aan scholing, begeleiding, functie- en beloningsdifferentiatie, werving en behoud en arbeidsomstandigheden.
- De inzet op school- of bovenschools niveau, op sector- of instellingsniveau.
- De knelpunten die zich voordoen bij de inzet van het budget.

Ook zijn leden van de personeelsgeleding van de (Gemeenschappelijke) Medezeggenschapsraad benaderd. Het personeelsdeel van de MR heeft namelijk instemmingsbevoegdheid over de vaststelling of wijziging van de inzet van het schoolbudget. Zij hebben tevens globaal dezelfde vragen voorgelegd gekregen als bij de eerdere metingen, alleen de vragen over de informatievoorziening zijn aangepast.

Voor de bevraging van de directie- en PMR-leden is gekozen voor een schriftelijke enquête. Dit jaar hadden de respondenten voor het eerst de mogelijkheid om de vragenlijst via internet in te vullen.

⁵ Naast de MR op schoolniveau bestaat er vaak ook een medezeggenschapsraad op bestuursniveau (de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad of GMR), als er meer scholen onder één bestuur vallen. Niet alle scholen hebben echter beide vormen van dit inspraakorgaan. Sommige scholen hebben ontheffing verkregen voor een MR.

Steekproef en respons

Voor het onderzoek zijn 350 basisscholen en 150 scholen voor speciaal onderwijs benaderd voor deelname. Naast de vragenlijst voor de directie hebben de scholen een aparte vragenlijst toegezonden gekregen voor de PMR. Deze vragenlijst was geadresseerd aan de PMR.

In tabel 1.1 staat een overzicht van de respons. Bijna de helft van de directieleden heeft gerepsondeerd. De respons onder de PMR-leden ligt op bijna eenderde. Hoewel de respondenten representatief zijn voor de populatie (zie bijlage 2), zijn de gepresenteerde resultaten voor de PMR vooral indicatief, gezien de relatief beperkte respons. In bijlage 1 wordt uitgebreid ingegaan op de respons en de representativiteit van de gegevens.

Tabel 1.1 Respons

Aantal scholen in steekproef		Respons in abs.		Respons in %	
		Directie	PMR	Directie	PMR
PO	500	241	158	48,2	31,6

Uit de vorige metingen bleek dat schooldirecteuren niet altijd over alle informatie beschikken die gevraagd wordt in de enquête, bijvoorbeeld als de bovenschoolse directie besluiten neemt over de inzet. In de toelichting bij de enquête is daarom aangegeven dat een schooldirecteur de vragenlijst kon laten invullen door een bovenschools directielid, indien besluiten bovenschools genomen worden. In veruit de meeste gevallen (ruim 80 procent) heeft het directielid van de aangeschreven school de vragenlijst ingevuld. Minder dan 10 procent van de respondenten (7,5%) is lid van een bovenschoolse directie. In de andere gevallen is de respondent op bestuursniveau aangesteld of is de functie niet duidelijk aangegeven. Indien een bovenschools directielid de vragenlijst heeft ingevuld, zijn enkele vragen gesteld over de wijze waarop de bovenschoolse directie de directie van de school heeft geïnformeerd over het budget.

In de vragenlijst van de PMR is verzocht om de vragenlijst door de personeelsgeleding van de GMR te laten invullen, indien zij beter op de hoogte is van het schoolbudget.⁶ De vragenlijsten voor de PMR zijn voornamelijk ingevuld door docenten (92%). De rest van de respondenten betrof een lid van de directie (3%), leden van het ondersteunend personeel of personen waarvan functie niet duidelijk is aangegeven. Ruim de helft (57%) is alleen lid van de medezeggenschapsraad (MR) op school. De overige respondenten zijn zowel lid van de MR als van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR).

⁶ Het maakt overigens niet uit of een respondent alleen lid is van de personeelsgeleding van de MR of van de PMR, beide groepen zijn in gelijke mate op de hoogte van het budget en de besteding (zie hoofdstuk 2).

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken doen we verslag van de bevindingen. In hoofdstuk 2 gaan we in op de informatievoorziening en de inzet van het budget. In hoofdstuk 3 komt de besluitvorming aan de orde. Hierbij bespreken we de rol van de PMR. We besluiten met de belangrijkste conclusies in hoofdstuk 4.

Bij de presentatie van de antwoorden van de directeuren geven we de totaalscore van alle scholen weer en maken we, indien relevant, onderscheid tussen de scholen voor basisonderwijs en de scholen voor speciaal onderwijs. In bijlage 2 maken we in alle tabellen onderscheid naar scholen voor basisonderwijs en speciaal onderwijs. Voor de PMR presenteren we alleen de cijfers voor de verschillende metingen. Het aantal respondenten is te gering om een uitsplitsing naar SO en BO te maken.

Waar relevant maken we een vergelijking met de meting van vorig schooljaar. Indien er significante verschillen zijn naar schoolgrootte, bestuursomvang (het aantal scholen voor basis- en speciaal onderwijs onder het bevoegd gezag) of de urbanisatiegraad van de vestigingsplaats van de school dan zijn deze eveneens in de tekst opgenomen.

2 INFORMATIEVOORZIENING

In dit hoofdstuk gaan we in op de wijze waarop de directies en PMR-leden zijn geïnformeerd over het schoolbudget. Het gaat hierbij zowel om informatie over de omvang als om de inzet van het budget. We gaan eerst in op de informatievoorziening van de directieleden over het budget en op de inzet ervan (paragraaf 2.1). In paragraaf 2.2 kijken we vervolgens hoe de PMR-leden zijn geïnformeerd.

2.1 Informatievoorziening directieleden

In 2003 hebben de overheid en werkgevers- en werknemersorganisaties nieuwe afspraken gemaakt in het primair onderwijs over informatievoorziening over het schoolbudget.¹ De betrokken partijen hebben afgesproken de informatievoorziening over de omvang en de inzet van het budget aan PMR-leden en aan schoolleiders van individuele scholen te verbeteren. Zo is afgesproken dat vanaf het schooljaar 2004-2005 de jaarlijkse beschikking niet alleen wordt toegestuurd aan het bevoegd gezag, maar dat (via het bevoegd gezag) ook afschriften worden gestuurd aan de schooldirecties en de PMR. Vorig jaar zijn daarom al enkele vragen opgenomen over de informatievoorziening. In deze meting is ook expliciet gevraagd in hoeverre directeuren de beschikking hebben ontvangen.

De 20 deelnemende bovenschoolse directeuren is gevraagd in hoeverre zij de directies van de scholen op de hoogte hebben gebracht van de *omvang* van het budget. De helft (10) van de respondenten geeft aan dat de directies van de scholen exact op de hoogte zijn gebracht door een afschrift van de beschikking te sturen. Iets minder dan de helft (8) respondenten hebben de directies op een andere manier exact op de hoogte gesteld. Dat betekent dat 18 van de 20 directies exact op de hoogte is gesteld van de omvang van het budget door de bovenschoolse directie. De overige bovenschoolse directeuren (2 van 20) hebben de directies globaal op de hoogte gebracht. Uit deze cijfers komt naar voren dat de directies van de scholen volgens de bovenschoolse directeuren beter geïnformeerd zijn dan in het voorafgaande jaar. Toen gaf driekwart van de schooldirecties aan exact op de hoogte te zijn gebracht.

Volgens eigen zeggen heeft ruim negentig procent van de 20 bovenschoolse directeuren de directies op de hoogte gebracht van de *inzet* van het gehele budget. Op de overige 10 procent scholen heeft de bovenschoolse directie de schoolleiders alleen op de hoogte gebracht van de plannen, niet van de precieze inzet.

¹ CAO sector Onderwijs (PO en VO) 2003.

De bovenschoolse directeuren zijn goed op de hoogte van omvang en inzet van het budget. Ook een meerderheid van de schooldirecteuren zegt goed op de hoogte te zijn van de omvang en inzet van het budget². Het percentage ligt echter veel lager dan in het voorafgaande jaar:

- In deze meting geeft 71 procent van de respondenten aan exact op de hoogte te zijn van de *omvang* van het budget, 23 procent is globaal op de hoogte. Bij de vorige meting waren deze percentages respectievelijk 85 en 15 procent.
- Driekwart is op de hoogte van de *inzet* van het gehele schoolbudget, 16 procent alleen van de inzet van een deel van het schoolbudget en 5 procent alleen van de plannen voor de inzet. De overigen zijn niet op de hoogte. Bij de vorige meting was 80 procent op de hoogte van de inzet van het hele budget.

In tegenstelling tot de vorige meting maakt het, wat betreft de informatievoorziening, geen verschil of een school tot een groter bestuur behoort of niet. Er zijn ook geen significante verschillen tussen de onderwijssoorten.

Ruim de helft van de respondenten is via een afschrift van de beschikking op de hoogte gesteld van omvang van het budget. Dit komt overeen met het percentage bovenschoolse directieleden dat aangeeft schooldirecties op deze manier op de hoogte te hebben gebracht (tabel 2.1). Ruim veertig procent is op een andere wijze door de bovenschoolse directie geïnformeerd. Ruim eenderde is op de hoogte gebracht via het bestuur of via andere informatiebronnen, zoals het administratiekantoor. Hoe de directieleden op de hoogte zijn gebracht van het budget, verschilt naar bestuursgrootte. Zoals valt te verwachten zijn met name de directeuren van zogenaamde ‘éénpitters’ via een afschrift van de beschikking geïnformeerd. Op deze scholen zijn de lijnen tussen bestuur en directie over het algemeen kort.

Tabel 2.1 Informatievoorziening directieleden

	BO*	% directies		
		SO*	Totaal PO*	
Op de hoogte gebracht	2005	2005	2004	2005
Via afschrift beschikking	54%	56%	**	54%
Via het bestuur (op andere wijze)	25%	25%	31%	24%
Via de bovenschoolse directie/het directieurenoverleg (op andere wijze)	47%	25%	60%	44%
Via een andere informatiebron	13%	26%	29%	13%
Geen antwoord	4%	0%	5%	2%
Totaal	165	76	239	241

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Dit was geen antwoordcategorie in de vragenlijst van 2004.

² De antwoorden van de bovenschoolse directieleden hebben betrekking op andere scholen dan de antwoorden van de schoolleiders. Er kan dus niet gecheckt worden of de directie ook daadwerkelijk de informatie heeft ontvangen.

2.2 Informatievoorziening PMR-leden

Net als de directies krijgen de PMR's vanaf het schooljaar 2004-2005 de jaarlijkse beschikking over het schoolbudget toegestuurd. Deze afspraak is gemaakt tussen overheid en werkgevers- en werknemersorganisaties. We hebben daarom in de vragenlijst 2005 voor de PMR een vraag toegevoegd over hoe de PMR is geïnformeerd. In tabel 2.2 staat een overzicht. Slechts 16 procent van de PMR zegt op de hoogte te zijn gebracht via het afschrift van de beschikking. Dit zijn in verhouding veel 'éénpitters'. Voor de meerderheid van de personeelsgeledingen, met name op scholen met veel leerlingen, is de directie van de school de belangrijkste informatiebron.

Tabel 2.2 Wijze waarop de PMR op de hoogte is gebracht van de omvang van het budget

	% PMR*
Via het afschrift van de beschikking voor schooljaar 2004-2005	16%
Op een andere manier via het schoolbestuur	17%
Op een andere manier via bovenschoolse directie	13%
Via de directie van de school	59%
Op een andere wijze	8%
Niet op de hoogte	18%
Totaal	167

* Meer antwoorden mogelijk. Antwoorden tellen op tot meer dan 100 procent.

Zeventig procent van de PMR-leden geeft aan (globaal) op de hoogte te zijn van de omvang van het schoolbudget (tabel 2.3.). Dat is meer dan de afgelopen jaren. Hierbij moet echter wel opgemerkt worden dat het percentage PMR-leden dat exact op de hoogte is, is gedaald. Bijna een derde van de PMR-leden zegt niet of nauwelijks op de hoogte te zijn van de omvang van het budget. Dit betekent echter niet dat deze PMR-leden niet geïnformeerd zijn door de directie of het bestuur. Ruim 80 procent heeft ten minste via één kanaal informatie ontvangen. Van de PMR-leden die aangeven via een afschrift van de beschikking te zijn geïnformeerd, zegt slechts een derde exact op de hoogte te zijn. De helft geeft aan globaal op de hoogte te zijn van de omvang en 16 procent is niet of nauwelijks op de hoogte. Het percentage PMR-leden dat niet of nauwelijks op de hoogte is, is overigens afgenomen ten opzichte van de vorige metingen. In tegenstelling tot de vorige meting heeft de omvang van de school geen effect op de mate waarin de PMR is geïnformeerd.³

³ Opvallend is dat het niet uitmaakt of een respondent plaats heeft in de GMR of de MR in de mate waarin hij of zij is geïnformeerd over het schoolbudget.

Tabel 2.3 Mate waarin de PMR op de hoogte is van de omvang van het budget

	% PMR	
	2004	2005
Exact op de hoogte van omvang van het budget	26%	19%
Globaal op de hoogte van de omvang van het budget	38%	51%
Nauwelijks tot niet op de hoogte van omvang budget	36%	30%
Totaal	167	158

Bijna tweederde van de PMR-leden is (globaal) op de hoogte van hoe op hun school het schoolbudget wordt ingezet in het schooljaar 2004-2005 (tabel 2.4). Dat is evenveel als in 2004. Het percentage PMR-leden dat op de hoogte is van de inzet van het gehele budget is echter gedaald. Het percentage dat niet tot nauwelijks op de hoogte is, is weer iets afgenomen ten opzichte van de vorige metingen. Op zogenaamde éénpitters is men vaker op de hoogte van de inzet van het hele budget dan op scholen die onder een groter bestuur vallen.

Tabel 2.4 Mate waarin de PMR op de hoogte is van de inzet van het budget

	% PMR			
	2002	2003	2004	2005
Op de hoogte van de inzet voor het gehele budget	28%	38%	34%	27%
Op de hoogte van de inzet voor een deel van het budget	21%	14%	20%	25%
Nee, maar wel op de hoogte van de plannen	17%	2%	11%	23%
Niet op de hoogte, want er zijn nog geen plannen	8%	—	—	—
Nee, ik ben niet op de hoogte van de inzet	24%	45%	25%	15%
de PMR is onbekend met het schoolbudget	—	—	7%	10%
Weet niet/geen antwoord	2%	0%	2%	—
Totaal	131	132	167	158

In tabel 2.1 staat hoe de directieleden op de hoogte zijn gebracht van de omvang en de inzet van het budget. Ook aan de PMR-leden is gevraagd hoe zij op de hoogte gebracht zijn van de omvang en de inzet van het budget (tabel 2.5). Dat is vooral gebeurd via de directies van de eigen school en in veel mindere mate via het bestuur of een eventuele bovenschoolse directie.

Tabel 2.5 Wijze van informatievoorziening*

	% PMR**	
	2004	2005
Via de directie van de school	59%	57%
Via het bestuur	18%	21%
Via de bovenschoolse directie/bovenschools directeurenoverleg	19%	11%
Via een ander informatiebron	3%	10%
Weet niet/geen antwoord	22%	22%
Totaal	117	158

* Vraag in voorgaande jaren niet gesteld.

** Meer antwoorden mogelijk. Antwoorden tellen op tot meer dan 100 procent.

3 INZET VAN HET BUDGET

In dit hoofdstuk staat de inzet van het schoolbudget centraal. Het gaat hierbij zowel om de keuzes die gemaakt worden over de inzet en reserveringen als over de concrete bestemmingen van het budget. Het hoofdstuk is met name gebaseerd op de input van de directieleden. Alleen bij de inzet en reserveringen wordt ook gekeken naar de PMR-leden.

In paragraaf 3.1 besteden we aandacht aan de inzet en reservering van het budget, gebaseerd op de antwoorden van de directie en de PMR-leden. Vervolgens bekijken we de doelen en concrete inzet in paragraaf 3.2. In paragraaf 3.3 bespreken we het percentage dat besteed wordt aan de verschillende bestemmingen. In paragraaf 3.4 volgt de verdeling van de inzet van het budget op het niveau van de school en bovenscholen. We besluiten met de inzet van andere middelen in paragraaf 3.5.

3.1 Inzet en reserveringen

Inzet en reserveringen volgens de directie

De respondenten is gevraagd in welke mate het budget wordt ingezet: volledig, gedeeltelijk of niet. Bijna tweederde van de schooldirecties reserveert ten minste een deel van het budget. Dat is ongeveer gelijk aan de vorige meting.¹ Vorig jaar leek het erop dat in het SO vaker dan in het BO het hele budget werd ingezet. Nu lijkt het omgekeerde aan de orde. In beide gevallen zijn de verschillen echter niet significant.

Behalve naar mate van verstedelijking, zijn er geen grote verschillen naar achtergrondvariabelen. De directies van scholen in de meer verstedelijkte gebieden zetten vaker het gehele budget in dan die van scholen in de andere gebieden.

Tabel 3.1 Inzet budget

	% directies				
	BO 2005	SO 2005	2003	Totaal PO 2004	2005
Hele budget wordt ingezet	39%	29%	39%	36%	37%
Een deel van het budget wordt ingezet, een deel gereserveerd	56%	68%	52%	64%	58%
Hele budget wordt gereserveerd of heeft nog geen bestemming	5%	3%	9%	1%	5%
Totaal	165	76	189	239	241

¹ Vanwege een andere vraagstelling bij de meting van 2002 is een vergelijking met dat jaar niet mogelijk.

Gemiddeld reserveren de schooldirecties 20 procent van het budget.² Dat is meer dan vorig jaar toen er gemiddeld 15 procent werd gereserveerd. Het is echter minder dan in 2003 toen 25 procent werd gereserveerd. Het blijkt dat met name de ‘éénpitters’ een flink percentage reserveren, namelijk gemiddeld 31 procent. Grotere besturen reserveren gemiddeld 18 procent. In de overige achtergrondvariabelen meten we geen verschillen.

Op de scholen waar het budget deels of volledig gereserveerd wordt, is aan de directeuren gevraagd waarom zij het budget reserveren of nog niet inzetten. De verwachting was dat directies mogelijk extra reserveren met het oog op de invoering van de lumpsumbekostiging. Deze antwoordmogelijkheid is daarom in de vragenlijst opgenomen. Bijna tweederde van de directies reserveert om een buffer te creëren voor toekomstige kosten (tabel 3.2). Bijna eenderde reserveert met het oog op de invoering van de lumpsumbekostiging. Het betreft hier in totaal 71 procent van de scholen. Dit betekent een lichte daling ten opzichte van het percentage scholen dat bij de vorige meting reserveerde om een buffer te creëren. Dertig procent van de directies reserveert omdat de besluitvorming over de inzet nog niet is afgerond.

Er zijn nauwelijks verschillen in de redenen die worden genoemd in basisonderwijs en in speciaal onderwijs. Wel zijn er verschillen naar bestuursomvang en naar vestigingsgebied:

- Éénpitters reserveren vaker dan andere scholen om een buffer te creëren.
- Scholen in plattelandsgemeenten die reserveren, doen dat minder vaak om een buffer te creëren dan scholen in andere gemeenten.

Tabel 3.2 Redenen om te reserveren

	BO* 2005	SO* 2005	% directies		
			2003	Totaal PO* 2004	2005
Gekozen om een buffer te creëren voor toekomstige kosten	63%	51%	57%	79%	61%**
Voorbereiding op lumpsumbekostiging	32%	30%	-	-	31%**
Besluitvorming inzet is nog niet afgerond	31%	23%	30%	24%	30%
Geen personeel kunnen benoemen/aanstellen	1%	4%	2%	2%	1%
Anders, namelijk	10%	17%	7%	9%	11%
Weet niet/geen antwoord	14%	19%	4%	9%	16%
Totaal aantal scholen dat (deels) reserveert	98	53	116	154	148

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Directeuren konden beide antwoordmogelijkheden aankruisen. In totaal heeft 71 procent ten minste een van de twee antwoorden gegeven.

² Een deel van de respondenten (5%, in totaal 12 respondenten) kon niet aangeven welk percentage er werd gereserveerd. Dit percentage is overigens minder dan eenderde van het percentage tijdens de vorige meting.

Uit de toelichting die respondenten bij deze vraag konden geven, komt naar voren dat er vooral wordt gereserveerd voor toekomstige inzet van extra personeel, aanvragen voor betaald ouderschapsverlof, voor gewenste aanpassingen in de personeelssamenstelling of voor personele verplichtingen bij terugloop van het leerlingenaantal en voor de consequenties van fusies of bestuurlijke samenwerking.

Inzet en reserveringen volgens de PMR

Net als aan de directieleden is aan PMR-leden gevraagd of zij bekend zijn met de wijze waarop het budget wordt ingezet. Ongeveer eenderde van de PMR-leden zegt dat het volledige budget wordt ingezet en een kwart geeft aan dat het budget deels wordt ingezet (tabel 3.3). Ruim eenderde van de respondenten heeft deze vraag echter niet kunnen beantwoorden.

Tabel 3.3 Inzet budget

	% directies	% PMR
Hele budget wordt ingezet	37%	33%
Een gedeelte van het budget wordt ingezet	58%	26%
Hele budget wordt gereserveerd of heeft nog geen bestemming	5%	2%
Weet niet/geen antwoord	—	39%
Totaal	241	158

De PMR-leden geven dezelfde redenen voor de (gedeeltelijke) reservering van het budget aan als directieleden: ruim de helft geeft aan dat er gereserveerd wordt om een buffer te creëren voor toekomstige kosten. Een kwart noemt de voorbereiding op de lumpsumbekostiging en 14 procent het feit dat de besluitvorming over een bepaalde besteding nog niet is afgerond. In de toelichting noemen zij ook reserveringen in verband met fusies, voor eventueel extra personeel op de langere termijn en betaald zwangerschapsverlof.

3.2 Doelen en concrete bestedingen

In tabel 3.4 is te zien met welk doel het schoolbudget dit schooljaar in het primair onderwijs wordt ingezet. Uit de tabel blijkt dat zeventig procent van de directies streeft naar invoering van integraal personeelsbeleid en professionalisering van de schoolorganisatie als geheel. Tweederde streeft naar een verdere professionalisering van het management. Verlichting van de werkdruk wordt door ruim de helft van de directies genoemd. Dit doel wordt vooral door ‘éénpitters’ genoemd. Verlichting van arbeidsmarktnelpunten wordt juist vaker door de grote besturen genoemd. Verbetering van de arbeidsomstandigheden is een doel wat vooral op de scholen met een groot leerlingaantal speelt.

De mate waarin het decentrale schoolbudget voor de onderscheiden doelen in 2005 wordt ingezet, komt sterk overeen met 2004. Als we de resultaten van de afgelopen jaren bekijken op verschillen naar achtergrondvariabelen dan komt daaruit geen duidelijke lijn naar voren. De verschillen tussen de onderwijssoorten vertonen wél al enkele jaren hetzelfde patroon. De professionalisering van de schoolorganisatie en de verbetering van de arbeidsvoorwaarden worden vaker als doel genoemd in het speciaal onderwijs. In het basisonderwijs wordt daarentegen de verlichting van de werkdruk vaker als doel genoemd.

Tabel 3.4 Doelen inzet decentrale schoolbudget

	BO* 2005	SO* 2005	% directies			
			Totaal PO*			
			2002	2003	2004	2005
Integraal personeelsbeleid	71%	74%	55%	52%	72%	72%
Professionalisering van het management	68%	59%	59%	70%	70%	67%
Professionalisering van de schoolorganisatie	72%	77%	55%	66%	71%	74%
Verlichting van de werkdruk	60%	47%	54%	51%	55%	60%
Verbetering van de arbeidsomstandigheden	30%	39%	43%	34%	39%	32%
Verbetering van de arbeidsvoorwaarden	19%	27%	19%	22%	21%	20%
Verlichting van de arbeidsmarktnelpunten	22%	17%	28%	34%	21%	22%
Anders**	13%	16%	19%	17%	19%	13%
Totaal scholen dat budget inzet	157	74	167	158	237	230

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** In de toelichting geven de respondenten vooral hele concrete bestedingen aan.

Concrete bestemmingen

De directeuren hebben naast de doelen ook een lijst met concrete bestemmingen voorgelegd gekregen. In tabel 3.5 staat aangegeven hoeveel procent van de directies een bepaalde bestemming heeft genoemd. Voor de vergelijking van de resultaten met die van de metingen van de voorgaande jaren wijzen we erop dat in 2002 het budget nog nieuw was en het beleid rond de inzet ervan nog volop in ontwikkeling. In de jaren daarna is de inzet van het schoolbudget meer uitgekristalliseerd.³

³ Voor een interpretatie van de resultaten wijzen we er ook op dat in 2001 een aantal reeds bestaande budgetten in het decentrale schoolbudget voor het primair onderwijs werden opgenomen, zoals de budgetten voor nascholing, voor IPB en voor managementondersteuning, arbeidsmarkt en arbeidsomstandigheden (MOA). Het budget werd toen tevens verhoogd met extra gelden voor IPB, voor bestuur en management en voor de bestrijding van arbeidsmarktnelpunten. Het opnemen van deze (voorheen voor een deel geoormerkte) gelden is deels terug te zien in hoe scholen de budgetten besteden.

Tabel 3.5 Concrete besteding schoolbudget per jaar

	% directies Totaal PO*			
	2002	2003	2004	2005
Scholing	81%	93%	97%	97%
Van het management in het kader van IPB	34%	66%	66%	64%***
Van het management overige scholing	49%	49%	57%	55%***
Van het middenmanagement	21%	25%	26%	25%***
Van leraren	54%	72%	75%	72%
Van onderwijsondersteunend personeel (OOP)	20%	20%	19%	28%
Anders	8%	4%	3%	2%
Begeleiding	23%	36%	45%	47%
Van zij-instromers en LIO's	16%	28%	33%	32%
Van andere nieuwe medewerkers	9%	12%	16%	18%
Anders	2%	6%	4%	3%
Functiedifferentiatie	39%	40%	57%	57%
Binnen de leraarsfunctie	10%	8%	8%	12%
Binnen OOP	8%	4%	4%	4%
Extra OOP voor het primaire proces	12%	14%	17%	27%
Extra OBP voor administratie en beheer	14%	21%	37%	35%
Extra OBP voor P&O	4%	5%	8%	-
Anders	6%	5%	6%	3%
Beloning	30%	46%	58%	52%
Extra periodieke verhogingen bij indiensttreding (compensatie voor onbetaalde relevante ervaring)	5%	2%	6%	5%
Extra periodieke verhogingen tijdens loopbaan (inlopen beloningsverschil na loopbaanonderbreking)	10%	14%	15%	6%
Extra beloning vanwege uitvoering taak (functioneringstoelagen)	–	18%	25%	21%
LIO-salaris	19%	25%	31%	34%
Anders	7%	12%	4%	5%
Werving en behoud van personeel	61%	67%	76%	68%
Extra reiskostenvergoeding	11%	15%	22%	18%
Betaald ouderschapsverlof	57%	61%	64%	58%
Extra wervingsinspanningen	–	8%	15%	15%
Anders	12%	14%	3%	5%
Arbeidsomstandigheden	57%	62%	71%	76%
Afsluiten van arbocontracten	35%	44%	51%	52%
Andere arbomaatregelen (werkdrukonderzoek, aanstellen arbocoördinator)	23%	24%	35%	39%
Werkdrukverlagende maatregelen in seniorenbeleid	10%	3%	10%	14%
Werkdrukverlagende maatregelen in taakbeleid	15%	16%	15%	26%
Anders	9%	11%	3%	4%
Overig	47%	61%	53%	58%
Taakrealisatie directie	22%	32%	35%	39%
Taakrealisatie middenmanagement	15%	18%	19%	22%
Anders	21%	26%	12%	11%
Totaal	167**	161**	234	225**

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Totaal aantal scholen dat budget inzet en dat concrete bestemmingen genoemd heeft.

*** 81 procent van de scholen zet financiën in op ten minste een van de drie items met betrekking tot scholing van het management.

Tabel 3.6 Concrete besteding schoolbudget naar schooltype

	% directies		
	BO*	SO*	Totaal PO*
	2005	2005	2005
Scholing	97%	95%	97%
Van het management in het kader van IPB	64%	61%	64%
Van het management overige scholing	57%	52%	55%
Van het middenmanagement	23%	43%	25%
Van leraren	70%	84%	72%
Van onderwijsondersteunend personeel (OOP)	23%	69%	28%
Anders	1%	5%	2%
Begeleiding	47%	48%	47%
Van zij-instromers en LIO's	34%	20%	32%
Van andere nieuwe medewerkers	17%	29%	18%
Anders	3%	5%	3%
Functiedifferentiatie	58%	46%	57%
Binnen de leraarsfunctie	11%	20%	12%
Binnen OOP	3%	13%	4%
Extra OOP voor het primaire proces	27%	23%	27%
Extra OBP voor administratie en beheer	36%	17%	35%
Extra OBP voor P&O	-	-	-
Anders	3%	8%	3%
Beloning	53%	44%	52%
Extra periodieke verhogingen bij indiensttreding (compensatie voor onbetaalde relevante ervaring)	5%	9%	5%
Extra periodieke verhogingen tijdens loopbaan (inlopen beloningsverschil na loopbaanonderbreking)	5%	7%	6%
Extra beloning vanwege uitvoering taak (functioneringstoelagen)	21%	22%	21%
LIO-salaris	36%	14%	34%
Anders	5%	6%	5%
Werving en behoud van personeel	67%	83%	68%
Extra reiskostenvergoeding	17%	24%	18%
Betaald ouderschapsverlof	56%	74%	58%
Extra wervingsinspanningen	14%	20%	15%
Anders	5%	7%	5%
Arbeidsomstandigheden	77%	64%	76%
Afsluiten van arbocontracten	52%	54%	52%
Andere arbomaatregelen (werkdrukonderzoek, aanstellen arbocoördinator)	39%	40%	39%
Werkdrukverlagende maatregelen in seniorenbeleid	14%	11%	14%
Werkdrukverlagende maatregelen in taakbeleid	27%	17%	26%
Anders	4%	7%	4%
Overig	60%	42%	58%
Taakrealisatie directie	40%	32%	39%
Taakrealisatie middenmanagement	23%	20%	22%
Anders	12%	6%	11%
Totaal	154**	70**	225**

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Totaal aantal scholen dat budget inzet en dat concrete bestemmingen genoemd heeft.

Scholing

Net zoals vorig jaar besteden vrijwel alle schooldirecties een deel van het budget aan scholing. Ook de percentages per onderscheiden concrete besteding verschillen nauwelijks met het vorige jaar. Zo besteed bijna driekwart van de directies een deel van het schoolbudget aan scholing van leraren. Daarnaast wordt op een groot deel van de scholen aandacht besteed aan scholing van management in het kader van IPB en overige scholing voor management. Bij de vergelijking van de onderwijssoorten valt op dat er in het speciaal onderwijs meer aandacht is voor de scholing van onderwijsondersteunend personeel (dat daar ook meer aanwezig is), maar eveneens voor scholing van het middenmanagement.

Begeleiding

Op bijna de helft van de scholen wordt het budget mede besteed aan begeleiding. Dit is nagenoeg gelijk aan het voorgaande jaar. Het betreft hier met name de begeleiding van zij-instromers en LIO's. In speciaal onderwijs wordt het budget, in vergelijking met het basisonderwijs, meer ingezet voor de begeleiding van andere nieuwe medewerkers dan voor de begeleiding van zij-instromers en LIO's. Ook dit beeld is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Functiedifferentiatie

Meer dan de helft van de directies besteedt een deel van het budget aan functiedifferentiatie. Dit is gelijk aan het percentage van 2004. In dat jaar werd echter een sterke stijging ten opzichte van de voorgaande jaren waargenomen. Er heeft ten opzichte van 2004 wel een verschuiving plaatsgevonden in de inzet. Nog steeds wordt het geld vooral ingezet voor ondersteunend personeel en voor administratie en beheer. Er is echter een stijging in het aantal directies dat geld inzet voor extra ondersteunend personeel in het primair proces. Hoewel het percentage licht gestegen is, komt inzet van het schoolbudget voor functiedifferentiatie binnen de functie van leraar nog steeds maar op een klein deel van de scholen voor.

Er wordt in het basisonderwijs wat vaker gekozen voor extra ondersteunend personeel voor administratie en beheer dan in het speciaal onderwijs. De laatste kiezen in verhouding vaker voor functiedifferentiatie binnen de leraarsfunctie.

Beloning

Iets meer dan de helft van de directies geeft aan het budget in te zetten voor beloningsdifferentiatie. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2004. Bijna eenderde van de directies zet in op het betalen van LIO-salarissen en ruim een vijfde door het toekennen van 'functioneringstoelagen'. In het basisonderwijs besteden directies overigens vaker een deel van het budget aan LIO-salarissen dan in het speciaal onderwijs.

Werving en behoud van personeel

Bijna zeventig procent van de directies zet het budget in voor werving en behoud van personeel. Dit is een lichte daling ten opzichte van de vorige meting. Een mogelijke verklaring is het feit dat er minder sprake is van lerarentekorten in het primair onderwijs. De daling is overigens vooral het gevolg van een verminderde inzet in het basisonderwijs. Het percentage scholen in het SO is gelijk aan de voorgaande meting. Het grootste deel (58%) van de directies besteedt een deel van het budget aan betaald ouderschapsverlof en een veel kleiner deel (ongeveer een vijfde) besteedt een deel aan een extra reiskostenvergoeding.

Arbeidsomstandigheden

Driekwart van de directies zet in op arbeidsomstandigheden. Iedere meting is sprake van een toename ten opzichte van het voorgaande jaar, zo ook dit jaar. De helft van de directies gebruikt het budget voor de kosten die samenhangen met het afsluiten van arbocontracten. Ruim eenderde zet ook in op andere arbomaatregelen en werkdrukverlagende maatregelen.

Overig

Net als vorig jaar zet een meerderheid van de directies een deel van het budget in voor taakrealisatie (het vrijmaken van tijd voor het uitvoeren van extra taken) van de directie en van het middenmanagement. Dit gebeurt evenals vorig jaar op respectievelijk eenderde en een vijfde van de scholen.

Er is ook nog een relatief grote groep respondenten die nog andere bestemmingen voor het budget aangeeft. Het betreft dan vooral het oplossen van knelpunten in de formatie, het inzetten van intern begeleiders en remedial teachers, het uitvoeren van taken op bovenschools niveau, het opvangen van boetes van het vervangingsfonds en verkleining van de groepen.

3.3 Bestedingspercentage

Sinds vorig jaar vragen we naar het bestedingspercentage per overkoepelende categorie (scholing, begeleiding, functiedifferentiatie, et cetera). Een meer gedetailleerde vraagstelling bleek bij eerdere metingen te veel moeilijkheden op te leveren. De huidige wijze van bevraging heeft als voordeel dat respondenten deze vraag makkelijker kunnen invullen, maar heeft als nadeel dat niet elke respondent de exacte link ziet met de vraag ervoor (de concrete bestedingsmogelijkheden). Waar mogelijk is hiervoor gecorrigeerd. Een controle heeft uitgewezen dat de verschillen tussen antwoorden op de vragen naar de bestedingscategorieën en het gemiddelde bestedingspercentage klein zijn.

Ondanks de aanpassing vindt een deel van de respondenten het nog steeds moeilijk de vraag naar bestedingspercentages te beantwoorden. Net zoals voorgaande jaren zijn alleen antwoorden gebruikt van die directies die de vraag wel volledig konden beantwoorden. Net als in 2004 zijn dit jaar in de percentages ook de directies meegenomen die het budget volledig reserveren.

Tabel 3.7 Gemiddelde bestedingspercentages

	BO	SO	Totaal PO	
	2005	2005	2004	2005
Scholing	20%	27%	20%	21%
Begeleiding	6%	8%	7%	6%
Functiedifferentiatie	10%	9%	7%	9%
Beloning	4%	3%	5%	4%
Werving en behoud van personeel	11%	6%	13%	11%
Arbeidsomstandigheden	12%	14%	12%	12%
Overig	16%	12%	21%	16%
Gemiddeld % ingezet	79%	81%	85%	79%
Gemiddeld % gereserveerd	21%	19%	15%	21%
Totaal**	124	67	200	184

* Exclusief de scholen die volledig reserveren.

** Aantal scholen waar inzet bekend is en concrete bestemmingen en percentages genoemd zijn.

Tabel 3.7 laat zien dat het grootste deel van het budget (ongeveer eenvijfde ervan) wordt uitgegeven aan scholing. Aan werving en behoud van personeel en aan arbeidsomstandigheden wordt iets meer dan 10 procent van het budget besteed. Voor begeleiding, functiedifferentiatie en beloningsmaatregelen zijn de gemiddelde percentages kleiner. Ook aan de categorie 'overig' wordt een relatief groot deel van het budget besteed. Het betreft dan, zoals gezegd, taakrealisatie van management en middenmanagement en een aantal verschillende punten als het oplossen van formatieknelpunten, intern begeleiders en remedial teachers, taakrealisatie op boven-schools niveau, boetes van het vervangingsfonds en dergelijke.⁴

Er zijn nauwelijks veranderingen ten opzichte van het voorgaande jaar. In verhouding met het voorgaande jaar is er wel meer gereserveerd. Ook dit jaar blijkt weer dat in het speciaal onderwijs relatief een iets groter deel van het budget uitgegeven wordt aan scholing. De overige verschillen tussen onderwijssoorten zijn verwaarloosbaar. Ook bij andere achtergrondvariabelen zijn er geen noemenswaardige verschillen.

De directies is ook gevraagd of de genoemde besteding van het budget alleen voor dit schooljaar geldt of ook voor volgend schooljaar. Ruim tweevijfde van de directies (42%) antwoordt dat de besteding alleen geldt voor dit schooljaar en dat ze volgend jaar opnieuw beslissen over de inzet. Respectievelijk eenzesde en eenvijfde van de directeuren geeft aan dat de besteding in zijn geheel of deels ook voor het volgend schooljaar geldt. De overige responden-

⁴ De bestedingspercentages kunnen per school behoorlijk verschillen. Om een beeld te geven van de verschillen worden in bijlage 2, tabel 3 de standaardafwijkingen van het gemiddelde weergegeven.

ten geven aan dat het nog niet duidelijk is. Over de reserveringen is nog meer onzekerheid. In de toelichtingen die bij deze vraag gegeven zijn, benadrukt een deel van de respondenten dat de inzet van het budget na evaluatie op onderdelen kan worden aangepast voor het nieuwe schooljaar. Anderen melden dat de inzet in grote lijnen wel hetzelfde blijft, maar dat de procentuele verdeling van het budget over de bestedingen enigszins kan wijzigen. Ten slotte merken ze op dat de inzet kan wisselen in verband met nieuwe beleidsbeslissingen, omdat er nog onduidelijkheid bestaat over de bovenschoolse inzet of omdat er een fusie aanstaande is.

3.4 Verdeling schoolniveau - bovenschools niveau

Een schoolbestuur kan ervoor kiezen om het schoolbudget bovenschools in te zetten: voor alle scholen of voor meerdere scholen onder het bestuur (bijvoorbeeld alle scholen voor basisonderwijs of alle scholen voor speciaal onderwijs) wordt gekozen voor een specifieke besteding van het budget. Ook kan er gekozen worden voor een inzet op het niveau van de individuele school. Dan wordt voor elke school van het bestuur, op de grond van specifieke situatie en behoefte, een afzonderlijke keuze gemaakt over de besteding van het budget. Gelden die op bovenschoolsniveau worden ingezet, komen overigens ook vaak ten goede aan de individuele scholen. Uit de meting van 2003⁵ blijkt dat schooldirecties vaker besluiten om een deel van het budget op bovenschools niveau in te zetten, omdat het aantal structurele kostenposten toeneemt. Deze kunnen per jaar aanzienlijk verschillen, waardoor het voor scholen afzonderlijk steeds moeilijker wordt te plannen en te begroten. Vooral gelden voor primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden wordt op bovenschools niveau ingezet, overige zaken op schoolniveau. Een voorbeeld is betaald ouderschapsverlof. Op bestuursniveau wordt een deel van het budget gereserveerd. Individuele scholen kunnen vervolgens een beroep op dit budget doen in geval van een verlofaanvraag.

Op de vraag of het schoolbudget op het niveau van de individuele school of bovenschools wordt ingezet, antwoorden de directieleden vrijwel hetzelfde als de voorgaande jaren (zie tabel 3.8). Een meerderheid (tweederde) van hen geeft aan dat het budget voor een deel op de individuele school en voor een deel bovenschools wordt ingezet. Op een kwart van de scholen wordt het budget helemaal op de individuele school ingezet. In 2002 was de situatie nog enigszins anders, de afgelopen drie jaar heeft het beeld zich echter gestabiliseerd.

Ook de verschillen tussen het basisonderwijs en het speciaal onderwijs zijn stabiel. Op de scholen in het speciaal onderwijs wordt het budget vaker in zijn geheel op het niveau van de individuele school besteed, terwijl op de meerderheid van de scholen in het basisonderwijs

⁵ Bergen, C.T.A. van e.a. (2003) *Monitor decentrale budgetten 2002-2003*. Amsterdam: RegioPlan. In deze meting is ook een aantal diepte-interviews met directieleden van PO-scholen gehouden.

het budget juist voor een deel bovenschools wordt ingezet. Dit heeft mede te maken met het feit dat een groter percentage scholen voor speciaal onderwijs éénpitters zijn.

Tabel 3.8 Inzet budget op de individuele school of bovenschools

	% directies					
	BO 2005	SO 2005	2002	2003	Totaal PO 2004	2005
Op de individuele school	22%	46%	36%	23%	22%	25%
Deels bovenschools	67%	45%	41%	65%	68%	65%
Geheel bovenschools	6%	1%	12%	6%	7%	5%
De beslissing daarover is nog niet genomen	3%	1%	11%	4%	2%	3%
Weet niet/geen antwoord	2%	6%	2%	2%	2%	2%
Totaal aantal scholen dat budget inzet	157	73	167	161	237	230

De directies die aangeven dat het budget deels bovenschools wordt ingezet, doen dat gemiddeld met 36 procent van het gehele schoolbudget, dit is iets lager dan de 40 procent van vorig jaar. Het percentage kan overigens wel behoorlijk variëren, van 2 procent bovenschoolse inzet tot 85 procent. Iets meer dan de helft van de directies zet meer dan 36 procent in, 45 procent besteedt onder het gemiddelde op bovenschools niveau.

De schooldirecties die een deel van de middelen bovenschoolse inzetten, is gevraagd om per bestedingscategorie aan te geven of er bovenschools, op schoolniveau of op een combinatie van die twee wordt ingezet (tabel 3.9). Het beeld is ook hier in grote mate stabiel. Net als de voorgaande jaren blijkt dat bijna de helft van de directies die op scholing inzetten, dit gecombineerd op bovenschools en schoolniveau doet. Ook inzet op begeleiding (29%) en arbeidsomstandigheden (31%) wordt over beide niveaus verspreid. Bij begeleiding is er ook relatief veel inzet op schoolniveau. Overigens heeft, net als vorig jaar, een groot deel van de respondenten deze vraag niet beantwoord.

Tabel 3.9 Niveau inzet (totaal PO), 2005

	% directies			
	Bovenschools	Op niveau individuele school	Gecombineerd	Weet niet/ geen antwoord
Scholing	5%	21%	46%	28%
Begeleiding	13%	26%	29%	33%
Functiedifferentiatie	11%	17%	24%	48%
Beloning	8%	20%	15%	57%
Werving en behoud van personeel	17%	13%	25%	45%
Arbeidsomstandigheden	15%	20%	31%	34%

Om meer zicht te krijgen of er verschil in bestedingspatroon is tussen scholen die alles op schoolniveau inzetten of scholen die een relatief groot deel van het budget bovenschools

inzetten, hebben we een vierdeling gemaakt: directies die alles op schoolniveau inzetten, directies die minder dan het gemiddelde (36%) inzetten, directies die meer dan het gemiddelde inzetten en directies die alles bovenschools inzetten.

Voor veruit de meeste bestedingen zijn er geen verschillen gevonden. Er zijn een paar uitzonderingen: Hoewel er voor scholing als geheel geen verschil is, wordt op scholen die meer dan gemiddeld budget op bovenschools niveau inzetten vaker ingezet op scholing van het management in het kader van het IPB. Het budget wordt in verhouding op minder scholen die alles bovenschools inzetten, ingezet voor scholing van leerkrachten. Het blijkt dat hoe meer een directie inzet op bovenschools niveau, hoe meer aandacht er is voor functiedifferentiatie. Het gaat hierbij vooral om inzet van extra OOP voor administratie en beheer. Directies die alles bovenschools inzetten, besteden vaker aandacht aan seniorenbeleid. Ook de taakrealisatie van de directie is vaker een onderwerp.

3.5 Inzet andere middelen

Sinds 2003 vragen we de directies of er ook andere middelen dan het decentrale schoolbudget worden ingezet voor personeels- en arbeidsmarktbeleid. Ruim de helft van de directies zet geen andere middelen in. Eenderde van de schooldirecties zet wel extra middelen in. Dit is een daling ten opzichte van de voorgaande jaren. De gelden die worden ingezet zijn in de meeste gevallen afkomstig uit het reguliere personeelsbudget.

Als er naast de reguliere middelen nog andere gelden worden ingezet, dan zijn die vaak afkomstig uit de Stimuleringsbijdrage Bestuurlijke Krachtenbundeling, reserveringen van het bestuur, of projectgelden.

De SO-scholen lijken iets vaker dan BO-scholen andere middelen in te zetten. Dit verschil is echter niet significant. Er zijn geen verschillen naar bestuursgrootte en stedelijkheid.

Tabel 3.10 Andere financiële middelen gebruikt voor genoemde doelen en bestemmingen

	% directies				
	BO* 2005	SO* 2005	2003	Totaal PO* 2004	2005
Gebruik andere middelen naast schoolbudget	32%	47%	41%	41%	34%
waarvan:					
- reguliere personeelsbudget*	24%	38%	38%	33%	26%
- andere middelen*	8%	9%	8%	12%	9%
Geen andere middelen naast schoolbudget	56%	41%	59%	47%	55%
Weet niet/geen antwoord	12%	12%	—	12%	12%
Totaal	165	76	161	239	241

* Meer antwoorden mogelijk, percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

4 BESLUITVORMING EN EVALUATIE

Bij de besluitvorming rond de besteding van het schoolbudget zijn zowel de directies als de medezeggenschapsraden betrokken. De PMR heeft namelijk instemmingsrecht. In dit hoofdstuk worden daarom zowel de antwoorden van directies als van de PMR¹ besproken. Indien relevant worden ze vergeleken. In paragraaf 4.1 beschrijven we de besluitvorming. In paragraaf 4.2 besteden we kort aandacht aan de knelpunten.

4.1 Besluitvorming

De reacties op het voorstel voor de inzet (of de reservering) van het budget geven voor de directies en de PMR-leden hetzelfde beeld. Het voorstel is in de meeste gevallen afkomstig van de directie van de school zelf (tabel 4.1). In tweede instantie komen de voorstellen van de bovenschoolse directie. Het voorstel komt volgens hen vrijwel nooit van de PMR. Er zijn weinig verschuivingen vergeleken met de vorige meting (zie bijlage 2, tabel B2-7). Alleen de PMR-leden stellen dat de voorstellen vaker afkomstig zijn van de bovenschoolse directie dan vorig jaar. De rol van het bestuur lijkt af te nemen in de besluitvorming, zowel volgens de directies als volgens de PMR.

Tabel 4.1 Voorstel voor de inzet van het schoolbudget*

Afkomstig van	2002*	% directies			% PMR*	
		2003*	2004*	2005*	2004	2005
Bovenschoolse directie/directeurenoverleg	46%	44%	54%	49%	33%	26%
Directie van de school	47%	57%	59%	56%	48%	49%
Bestuur	32%	18%	22%	19%	25%	20%
Personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR)	3%	3%	1%	5%	5%	5%
Er is nog geen besluit genomen**	—	—	—	—	2%	4%
PMR niet op de hoogte van inzet budget**	—	—	—	—	3%	4%
Weet niet/geen antwoord	0%	2%	2%	4%	23%	28%
Totaal	167	190	239	241	167	158

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Antwoordcategorieën alleen in 2004 en 2005 opgenomen.

¹ In de tabellen zijn voor de PMR-leden alleen 2004 en 2005 opgenomen. De vragen die aan de PMR-leden zijn gesteld, hadden voor 2004 *alleen* betrekking op de PMR-leden die op de hoogte waren van de inzet van het schoolbudget. Degenen die niet op de hoogte waren vulden de rest van de vragenlijst niet in. Sinds de vorige meting is ervoor gekozen *alle* PMR-leden de vragen over besluitvorming en de evaluatieve vragen voor te leggen. Dit heeft tot gevolg dat de percentages alleen met 2004 vergeleken kunnen worden.

Volgens bijna driekwart van de directeuren is op hun school overleg gevoerd met de MR over de inzet van het schoolbudget (zie tabel 4.2). Op een vijfde van de scholen geeft de directeur aan dat er (nog) geen overleg is gevoerd. Een aantal respondenten licht toe dat het overleg plaatsvindt op bovenschools niveau, met de GMR en niet met de MR van de school zelf. Op een enkele school is geen (actieve) MR. Op andere scholen wordt de inzet van het budget vaak besproken in samenhang met het formatieplan en de begroting. Enkele respondenten geven aan dat ze de inzet nog moeten bespreken met de MR en dat die bespreking gaat over op de plannen voor 2004-2005. De bespreking is vertraagd door fusies of andere redenen. Soms wacht men nog op de besluitvorming op bovenschools niveau of op een bestuursinitiatief. Ten slotte geven enkele respondenten aan dat deze onderwerpen niet in de MR aan de orde worden gesteld en dat ze niet op de hoogte zijn van een verplichting om de inzet van het budget aan de orde te stellen. Het beeld voor directieleden is door de jaren heen redelijk eenduidig: het aantal directieleden dat zegt overleg te hebben gevoerd, neemt toe.

Van de PMR-leden geeft een kleiner deel (slechts 46%) aan dat er overleg is gevoerd over de inzet van het schoolbudget. Ruim de helft zegt dat er geen overleg is gevoerd. Dat zijn vaker personeelsvertegenwoordigers van kleine scholen dan van grote scholen. Wanneer we de PMR-leden die niet op de hoogte zijn van de inzet van het budget buiten beschouwing laten, dan zegt ruim 60 procent dat er wel overleg is gevoerd over de inzet (bijlage 2, tabel B2-8). In de bijlage is ook te zien dat de resultaten voor de PMR door de jaren heen een minder helder beeld laten zien dan die voor de directieleden.

Tabel 4.2 Overleg met de MR over de inzet van het schoolbudget

	% directies				% PMR	
	2002	2003	2004	2005	2004	2005
Ja	49%	66%	71%	72%	42%	46%
Nee	18%	22%	14%	12%	31%	32%
Nee, nog niet	32%	3%	11%	9%	26%	19%
Niet van toepassing*	–	6%	4%	4%	1%	–
Weet niet/geen antwoord	1%	3%	1%	4%	1%	6%
Totaal	167	173	239	241	167	158

* Categorie voor directieleden opgenomen sinds 2003.

Als er overleg is gevoerd over de inzet, dan heeft de PMR ook in vrijwel alle gevallen ingestemd met de voorstellen voor de inzet of met de reservering. De directieleden en de PMR-vertegenwoordigers geven allebei aan dat er dan in 94 procent van de gevallen is ingestemd. Een deel van de PMR-leden geeft in een toelichting aan dat jaarlijks wordt overlegd over formatieplan en begroting en dat daarmee is ingestemd. Enkele anderen benadrukken dat er in het verleden afspraken zijn gemaakt over de inzet van het schoolbudget en dat de situatie jaarlijks opnieuw wordt beoordeeld. Een ander deel van de PMR-leden geeft echter aan dat de MR nog tot een oordeel moet komen of dat er eerst nog nieuw onderzoekwerk moet worden

verricht, voordat er kan worden besloten. Ten slotte is een deel van de respondenten niet voldoende op de hoogte van de inzet van het budget.

4.2 Evaluatie

In dit hoofdstuk gaan we ook in op de knelpunten die zich kunnen voordoen bij de beleidskeuzes en bij de besluitvorming over de inzet van het schoolbudget. Sinds 2003 zijn deze vragen opgenomen in de vragenlijst voor de monitor. Ruim de helft van de directeuren en 60 procent van de PMR-leden geeft aan geen knelpunten te ondervinden bij de inzet van het schoolbudget. Dat beeld komt ongeveer overeen met voorgaande jaren.

De directieleden die wel knelpunten ervaren, zien vooral de onzekerheid over de structurele kosten die uit de inzet voortvloeien als knelpunt (tabel 4.3). Ook dat is nauwelijks veranderd ten opzichte van de vorige metingen, wel liggen de percentages iets lager. Er zijn onder de directies wel minder onduidelijkheden over decentrale afspraken en er zijn minder knelpunten door gebrek aan informatie en richtlijnen. Net zoals vorig jaar worden er door de directeuren op kleinere scholen op alle genoemde vlakken vaker knelpunten ondervonden dan op grotere scholen.

De PMR-leden ondervinden op andere vlakken knelpunten bij de inzet van het budget dan de directieleden. De percentages liggen bij hen voor alle categorieën bij elkaar. De knelpunten zijn deels het gevolg van het feit dat ze onvoldoende op de hoogte zijn van de inzet van het budget. Als we deze buiten beschouwing laten, neemt het percentage PMR-leden dat de genoemde knelpunten ondervindt met 5 tot 10 procentpunt af (bijlage 2, tabel B2-11). Het beeld wijkt ook hier overigens niet veel af van vorig jaar, hoewel minder PMR-leden knelpunten op de verschillende punten ervaren. Overigens merken we ook hier op dat de PMR-leden op kleine scholen relatief meer knelpunten ondervinden dan degenen die op een grotere school werken.

Tabel 4.3 Knelpunten bij beleidskeuzes over de inzet van het schoolbudget

	% directies			% PMR
	BO	SO	Totaal PO	Totaal PO
Onduidelijkheden over decentrale afspraken	12%	7%	11%	22%
Gebrek aan informatie en richtlijnen	12%	18%	13%	28%
Onzekerheid over structurele kosten die uit inzet voortvloeien	36%	42%	37%	31%
Onduidelijkheid over omvang budget op school	13%	16%	14%	22%
	165	76	241	158

In de toelichting die de directeuren bij deze vraag hebben gegeven, komt vooral naar voren dat men zich zorgen maakt over de personele verplichtingen die uit een bepaalde inzet van het budget voortvloeien. De consequenties daarvan op langere termijn zijn moeilijk te overzien voor de betreffende respondenten.

Uit de vorige metingen is duidelijk geworden dat niet alle PMR-leden op de hoogte zijn van de inzet van het budget. Daarom wordt hun sinds de vorige meting gevraagd of ze knelpunten ondervinden bij de interne informatievoorziening over het budget. Tweevijfde van de respondenten ondervindt geen knelpunten en ruim tweevijfde geeft aan onvoldoende zicht te hebben op knelpunten (tabel 4.4). Eenvijfde geeft aan knelpunten te hebben ervaren. Het gaat daarbij vooral om te weinig informatie vanuit het bestuur.

Tabel 4.4 Knelpunten in de informatievoorziening aan de PMR

	2004	% PMR 2005
Knelpunten informatievoorziening	32%	19%
- geen of te weinig informatie van de school	21%	10%
- geen of te weinig informatie van het bestuur	24%	16%
Geen knelpunten informatievoorziening	42%	39%
N.v.t. geen zicht op knelpunten	26%	42%
Totaal	162	158

Hoewel een deel van de PMR-leden in de toelichtingen aangeeft te vinden dat de directie voldoende informatie geeft, vindt een ander deel dat de informatie over het beleid moet verbeteren (tijdiger, actueler, duidelijker). Ook merken ze op dat de informatievoorziening over deze onderwerpen soms slecht verloopt door bijvoorbeeld een fusieproces. Ten slotte merken enkele respondenten op dat ze binnen de MR erg afhankelijk zijn van de informatie van de directie, omdat zij zelf niet over voldoende kennis beschikken. Dit staat een goede beoordeling van beleidsplannen soms in de weg.

Knelpunten in het besluitvormingsproces

Alleen een zeer beperkte groep van de directieleden en PMR-leden geeft aan knelpunten in het besluitvormingsproces over de inzet te ondervinden (tabel 4.5). Als zich knelpunten voordoen, dan is dat wat vaker tussen de schooldirectie en het bestuur dan tussen de directie en de PMR. Dit beeld wijkt niet af van de voorgaande jaren. (bijlage 2, tabel B2-13).

De PMR-leden geven overigens wel relatief vaak aan dat zij geen oordeel kunnen geven over de knelpunten in de besluitvorming. Wanneer we de resultaten over de besluitvorming vergelijken met eventuele knelpunten over de informatievoorziening aan de PMR, dan blijkt dat de PMR-leden die geen knelpunten ondervinden in de informatievoorziening, ook geen knelpunten ondervinden in de besluitvorming. Degenen die wel knelpunten ondervinden in de

informatievoorziening, zeggen in veel gevallen geen zicht te hebben op knelpunten bij de besluitvorming.

Tabel 4.5 Knelpunten in het proces van besluitvorming over de inzet

	% directies		Totaal PO	% PMR Totaal PO
	BO	SO		
Knelpunten bij besluitvorming	9%	5%	8%	4%
- tussen directie en bestuur	7%	3%	6%	4%
- tussen directie en PMR	2%	3%	2%	3%
Geen knelpunten bij besluitvorming	86%	87%	86%	49%
N.v.t. geen zicht op knelpunten	-	-	-	44%
Weet niet/geen antwoord	6%	8%	6%	3%
Totaal	165	76	241	158

In de toelichtingen die bij deze vraag worden gegeven, wijzen enkele directeuren er net als vorig jaar op dat als zich tussen directie en bestuur knelpunten voordoen het dan vooral gaat over de verhouding tussen het bovenschools ingezette deel (te groot) en het op schoolniveau ingezette deel (te klein) en over de manier waarop daarover overleg gevoerd wordt.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1**REPRESENTATIVITEIT VAN DE GEGEVENS****Steekproef en respons**

Voor de schriftelijke enquête zijn in het basis- en speciaal onderwijs schooldirecteuren benaderd voor deelname aan het onderzoek. Die steekproef bestond uit circa 500 scholen (350 basisscholen en 150 scholen voor speciaal onderwijs). De betreffende scholen kregen naast de vragenlijst voor de directie nog een aparte vragenlijst toegezonden voor de PMR.

Responsverhogende activiteiten

Omdat bij de vorige metingen bleek dat het moeilijk was om een goede respons te halen, zijn er dit jaar opnieuw extra maatregelen genomen om deze te verhogen. RegioPlan heeft tijdens de veldwerkperiode zeer intensief telefonisch en schriftelijk gerappelleerd om de respons verder op te hogen. Tabel B1-1 laat de behaalde respons zien onder zowel de directie- als de PMR-leden. De behaalde respons is vergelijkbaar met de vorige meting.

Tabel B1-1 Respons

	Aantal scholen in de steekproef	Gerealiseerde respons		Responspercentage	
	Totaal	Directie	PMR	Directie	PMR
PO	500	241	158	48%	32%

Representativiteit

Ter controle van de representativiteit van de deelnemende scholen en instellingen is de respons vergeleken met de gehele populatie scholen en instellingen. Er is vergeleken op achtergrondkenmerken als onderwijssoort, mate van verstedelijking, leerlingaantallen, regio en bestuursgrootte. In het hiernavolgende wordt per sector de representativiteit van de gegevens besproken aan de hand van tabellen.

Om uitspraken te kunnen doen over de onderwijssoorten afzonderlijk, zijn de scholen voor speciaal onderwijs in de steekproef relatief oververtegenwoordigd (zie tabel B1-2). Bij de analyses voor het totale primair onderwijs is via een weging voor deze oververtegenwoordiging gecorrigeerd. Verder bleek uit de responsanalyse van de directies dat binnen het speciaal onderwijs de WEC-scholen zijn oververtegenwoordigd. Voor deze afwijking is via weging gecorrigeerd.

Tabel B1-2 Populatie en respons naar schooltype: PO

	Totale populatie	Respons	
		PMR*	Directie*
Basisonderwijs	90%	65%	69%
Speciaal onderwijs (SBO, WEC, PRO)	10%	35%	32%
Totaal	7735	158	241

* De verschillen zijn significant ($p > 0.05$).

Basisonderwijs

Tabel B1-3 Populatie en respons naar denominatie: BO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Openbaar	33%	27%	25%
Rooms-katholiek	30%	29%	32%
Protestants-christelijk	30%	36%	36%
Overig	7%	8%	7%
Totaal	6974	102	165

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-4 Populatie en respons naar regio: BO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Noord	16%	20%	15%
Oost	24%	25%	29%
West	37%	33%	34%
Zuid	23%	22%	22%
Totaal	6974	102	165

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-5 Populatie en respons naar urbanisatiegraad: BO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Zeer sterk stedelijk	11%	10%	10%
Sterk stedelijk	21%	14%	16%
Weinig stedelijk	21%	27%	21%
Matig stedelijk	26%	28%	31%
Niet stedelijk	21%	21%	22%
Totaal	6974	102	165

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-6 Populatie en respons naar bestuursgrootte: BO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Eénpitter	9%	12%	11%
2 tot 5 scholen	15%	13%	18%
6 of meer scholen	76%	75%	71%
Totaal	6974	102	165

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-7 Populatie en respons naar schoolomvang: BO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Minder dan 100 lln.	17%	16%	16%
100 tot 199 lln.	32%	38%	33%
200 tot 299 lln.	29%	26%	25%
300 of meer lln.	23%	20%	26%
Totaal	6974	102	165

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Speciaal onderwijs

Tabel B1-8 Populatie en respons naar schooltype: SO

	Totale populatie	Respons	
		PMR*	Directie**
SBO	43%	39%	30%
PRO	14%	14%	20%
WEC	43%	46%	50%
Totaal	761	56	76

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

** De verschillen zijn significant ($p < 0.05$).

Tabel B1-9 Populatie en respons naar denominatie: SO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Openbaar	26%	30%	32%
Rooms-katholiek	26%	25%	20%
Protestant-christelijk	22%	18%	18%
Overig	26%	27%	30%
Totaal	761	56	76

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-10 Populatie en respons naar regio: SO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Noord	10%	9%	13%
Oost	23%	23%	32%
West	45%	45%	37%
Zuid	22%	23%	18%
Totaal	761	56	76

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-11 Populatie en respons naar urbanisatiegraad: SO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Zeer sterk stedelijk	24%	20%	25%
Sterk stedelijk	33%	30%	25%
Matig stedelijk	24%	23%	25%
Weinig stedelijk	14%	18%	21%
Niet stedelijk	5%	9%	4%
Totaal	761	56	76

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-12 Populatie en respons naar bestuursgrootte: SO

	Totale populatie	Respons	
		PMR*	Directie*
Eenpitter	32%	29%	34%
2 tot 5 scholen	46%	41%	42%
6 of meer scholen	22%	30%	24%
Totaal	761	56	76

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

Tabel B1-13 Populatie en respons naar schoolomvang: BO*

	Totale populatie	Respons	
		PMR	Directie
Minder dan 100 ll.	26%	25%	28%
100 tot 199 ll.	50%	54%	50%
200 tot 299 ll.	19%	19%	20%
300 of meer ll.	6%	2%	3%
Totaal	761	56	76

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0.05$).

BIJLAGE 2

TABELLEN BIJ HOOFDSTUK 2

Hieronder presenteren we enkele tabellen waarin we de resultaten van de huidige meting onder directieleden voor het basis- en van het speciaal onderwijs vergelijken (tabellen B2-1, B2-2, B2-3, B2-4, B2-6, B2-7, B2-8, B2-10 en B2-12).

Daarnaast hebben we een aantal tabellen opgenomen die het mogelijk maken de resultaten van de huidige meting onder PMR-leden te vergelijken met de resultaten van de vorige metingen (2003 en indien mogelijk 2002). In de betreffende tabellen zijn de gegevens van de PMR-leden die niet op de hoogte waren van de inzet van het budget, buiten beschouwing gelaten (tabellen B2-6, B2-9, B2-11 en B2-13).

Inzet van het budget

Tabel B2-1 Doelen inzet decentrale schoolbudget: vergelijking BO en SO

	BO*			SO*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Invoering van integraal personeelsbeleid	51%	72%	71%	66%	75%	74%
Professionalisering van het management	70%	70%	68%	77%	69%	59%
Professionalisering van de schoolorganisatie	65%	70%	72%	75%	82%	77%
Verlichting van de werkdruk	53%	57%	60%	43%	38%	47%
Verbetering van de arbeidsomstandigheden	32%	38%	30%	45%	48%	39%
Verbetering van de arbeidsvoorwaarden	21%	20%	19%	30%	32%	27%
Verlichting van de arbeidsmarktknelpunten	33%	21%	22%	39%	21%	17%
Anders	18%	19%	13%	14%	23%	16%
Totaal scholen dat budget inzet	113	164	157	44	73	74

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

Tabel B2-2 Concrete besteding schoolbudget: vergelijking BO en SO

	BO*			SO*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Scholing	93%	98%	97%	91%	92%	95%
Van management in het kader van IPB	67%	66%	64%	57%	68%	61%
Van management overige scholing	50%	56%	57%	46%	61%	52%
Van middenmanagement	23%	24%	23%	28%	47%	43%
Van leraren	73%	75%	70%	78%	78%	84%
Van onderwijsondersteunend personeel	16%	15%	23%	57%	56%	69%
Anders	4%	3%	1%	4%	6%	5%
Begeleiding	36%	45%	47%	28%	44%	48%
Van zij-instromers en LIO's	27%	33%	34%	24%	25%	20%
Van andere nieuwe medewerkers	13%	15%	17%	7%	23%	29%
Anders	6%	4%	3%	4%	1%	5%
Functiedifferentiatie	42%	58%	58%	37%	50%	46%
Binnen de leraarsfunctie	9%	8%	11%	9%	7%	20%
Binnen OOP	4%	4%	3%	7%	6%	13%
Extra OOP voor het primaire proces	14%	17%	27%	13%	15%	23%
Extra OBP voor administratie en beheer	22%	38%	36%	17%	22%	17%
Extra OBP voor P&O	6%	7%	-	0%	17%	-
Anders	5%	6%	3%	7%	8%	8%
Beloning	49%	58%	53%	26%	54%	44%
Extra per.verhogingen bij indiensttreding	2%	6%	5%	7%	11%	9%
Extra per. verhogingen tijdens loopbaan	15%	15%	5%	7%	17%	7%
Extra beloning vanwege uitvoering taak	19%	25%	21%	15%	25%	22%
LIO-salaris	27%	32%	36%	4%	17%	14%
Anders	13%	4%	5%	4%	7%	6%
Werving en behoud van personeel	66%	75%	67%	72%	83%	83%
Extra reiskostenvergoeding	16%	22%	17%	7%	22%	24%
Betaald ouderschapsverlof	60%	63%	56%	63%	76%	74%
Extra wervingsinspanningen	8%	13%	14%	20%	29%	20%
Anders	14%	3%	5%	13%	4%	7%
Arbeidsomstandigheden	63%	70%	77%	65%	76%	64%
Afsluiten van arbocontracten	46%	51%	52%	48%	53%	54%
Andere arbomaatregelen	22%	34%	39%	35%	47%	40%
Werkdrukverlaging in het seniorenbeleid	3%	9%	14%	4%	14%	11%
Werkdrukverlaging in het taakbeleid	17%	15%	27%	17%	14%	17%
Anders	12%	3%	4%	9%	8%	7%
Overig	64%	53%	60%	37%	47%	42%
Taakrealisatie directie	34%	36%	40%	13%	19%	32%
Taakrealisatie management	18%	18%	23%	9%	24%	20%
Anders	27%	12%	12%	17%	1%	6%
Totaal	113**	162	154**	47**	72	70**

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Totaal aantal scholen dat budget inzet en concrete bestemmingen genoemd zijn.

Tabel B2-3 Gemiddelde bestedingspercentages met standaardafwijking 2005*

	BO		SO		Totaal PO	
	gemid- deld	standaard deviatie	gemid- deld	standaard deviatie	gemid- deld	standaard deviatie
Scholing	21%	14,5	28%	18,4	21%	15,2
Begeleiding	6%	9,6	9%	10,1	7%	9,7
Functiedifferentiatie	10%	14,1	9%	16,1	10%	14,4
Beloning	4%	7,6	4%	6,9	4%	7,5
Werving en behoud	12%	18,4	8%	10,2	11%	17,7
Arbeidsomstandigheden	12%	15,7	14%	16,2	12%	15,7
Overig	17%	19,3	13%	18,3	17%	19,3
Gemiddeld % ingezet	79%	26,3	81%	22,2	79%	26,3
Gemiddeld % gereserveerd	21%	25,4	20%	23,3	21%	25,1
Totaal**	119		65		177	

* Exclusief de scholen die volledig reserveren.

** Aantal scholen waar inzet bekend is en concrete bestemmingen en percentages genoemd zijn.

Tabel B2-4 Gemiddelde bestedingspercentages

	BO		SO	
	2004	2005	2004	2005
Scholing	20%	20%	25%	27%
Begeleiding	7%	6%	7%	8%
Functiedifferentiatie	7%	10%	5%	9%
Beloning	5%	4%	4%	3%
Werving en behoud van personeel	13%	11%	12%	6%
Arbeidsomstandigheden	12%	12%	12%	14%
Overig	21%	16%	19%	12%
Gemiddeld % ingezet	85%	79%	84%	81%
Gemiddeld % gereserveerd	15%	21%	16%	19%
Totaal**	136	124	69	67

* Exclusief de scholen die volledig reserveren.

** Aantal scholen waar inzet bekend is en concrete bestemmingen en percentages genoemd zijn.

Tabel B2-5 Inzet budget op schoolniveau en/of bovenschools niveau: vergelijking BO en SO

	BO			SO		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Schoolniveau	24%	19%	22%	47%	49%	46%
Deels bovenschools niveau	64%	70%	67%	45%	44%	45%
Geheel op bovenschools niveau	6%	8%	6%	2%	3%	1%
De beslissing daarover is nog niet genomen	4%	2%	3%	4%	0%	1%
Weet niet/geen antwoord	2%	1%	2%	2%	4%	6%
Totaal scholen dat budget inzet	113	164	157	47	72	73

Besluitvorming

Tabel B2-6 Voorstel voor de inzet van het schoolbudget: vergelijking BO en SO

Afkomstig van	BO*			SO*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Bovenschoolse directie/directeurenoverleg	44%	56%	45%	29%	32%	35%
De directie van de school	58%	58%	41%	69%	72%	74%
Het bestuur	19%	23%	19%	15%	18%	21%
De personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR)	2%	1%	5%	13%	4%	7%
Weet niet/geen antwoord	2%	1%	4%	2%	4%	5%
Totaal	133	165	165	56	74	76

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

Tabel B2-7 Voorstel voor de inzet van het schoolbudget: vergelijking tussen de jaren

Afkomstig van	Totaal PO*			Totaal PMR*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
De bovenschoolse directie/directeurenoverleg	44%	54%	49%	34%	43%	33%
De directie van de school	57%	59%	56%	69%	62%	63%
Het bestuur	18%	22%	19%	24%	34%	25%
De personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR)	3%	1%	5%	5%	6%	4%
Er is nog geen besluit genomen**			-		1%	3%
PMR niet op de hoogte van inzet budget**			-			2%
Weet niet/geen antwoord	2%	2%	4%	2%	6%	5%
Totaal	190	239	241	72***	110***	118***

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Antwoordcategorieën alleen in 2004 opgenomen.

*** Totaal aantal PMR-leden dat op de hoogte van de inzet is.

Tabel B2-8 Overleg met de MR over de inzet van het schoolbudget: vergelijking BO en SO

	BO			SO		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Ja	66%	69%	72%	62%	82%	76%
Nee	21%	14%	13%	20%	11%	5%
Nee, nog niet	2%	12%	9%	8%	3%	13%
Niet van toepassing	7%	4%	4%	10%	4%	3%
Weet niet/geen antwoord	3%	1%	4%	0%	—	3%
Totaal aantal scholen dat budget (deels) inzet	121	165	165	50	74	76

Tabel B2-9 Overleg met de MR over de inzet van het schoolbudget: vergelijking tussen de jaren

	Totaal PO			Totaal PMR		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Ja	66%	71%	75%	82%	62%	58%
Nee	22%	14%	13%	10%	21%	24%
Nee, nog niet*	3%	11%	9%	7%	18%	15%
Niet van toepassing**	6%	4%	4%	—	—	—
Weet niet/geen antwoord	3%	1%	4%	0%	0%	3%
Totaal	173	239	241	72***	110***	118***

* Geen antwoordcategorie/niet gevraagd aan deze respondenten.

** Categorie alleen opgenomen in de vragenlijst voor directieleden (2003,2004).

*** Totaal aantal PMR-leden dat op de hoogte van de inzet is.

Tabel B2-10 Instemmen PMR over inzet: vergelijking BO en SO

	BO				SO			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ja	79%	62%	99%	91%	62%	68%	84%	93%
Nee	2%	11%	—	3%	0%	2%	5%	—
Nee, nog niet	15%	8%	—	3%	24%	9%	—	3%
Niet van toepassing*	—	16%	1%	1%	—	18%	8%	3%
Weet niet/geen antwoord	4%	4%	—	3%	14%	4%	3%	1%
Totaal scholen waar overleg is gevoerd	53	133	115	118	29	56	61	59

* Geen antwoordcategorie/niet gevraagd aan deze respondenten.

Tabel B2-11 Knelpunten bij de inzet van het schoolbudget: vergelijking BO en SO

	BO*			SO*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Onduidelijkheden over decentrale afspraken	20%	12%	12%	15%	4%	7%
Gebrek aan informatie en richtlijnen	23%	12%	12%	11%	11%	18%
Onzekerheid over structurele kosten die uit inzet voortvloeien	46%	42%	36%	47%	37%	42%
Onduidelijkheid over omvang budget op school	9%	10%	13%	10%	11%	16%
	131	165	165	47	74	76

* Meer antwoorden mogelijk.

Tabel B2-12 Knelpunten bij de inzet van het schoolbudget: vergelijking tussen de jaren

	Totaal PO*			PMR*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Onduidelijkheden over decentrale afspraken	20%	11%	11%	14%	17%	13%
Gebrek aan informatie en richtlijnen	22%	12%	13%	14%	18%	18%
Onzekerheid over structurele kosten die uit inzet voortvloeien	46%	42%	37%	32%	26%	28%
Onduidelijkheid over omvang budget op school	10%	10%	14%	5%	19%	11%
	161	239	241	72**	109**	77**

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Totaal aantal PMR-leden dat op de hoogte van de inzet is.

Tabel B2-13 Knelpunten besluitvorming over de inzet: vergelijking BO en SO

	BO*			SO*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Geen knelpunten bij besluitvorming	82%	89%	86%	94%	89%	87%
Knelpunten bij besluitvorming	18%	9%	9%	6%	10%	5%
Namelijk:						
- tussen school en bestuur	15%	8%	7%	4%	8%	3%
- tussen directie en PMR	3%	2%	2%	2%	3%	3%
Weet niet/geen antwoord	—	2%	6%	—	1%	8%
	113	165	165	47	74	76

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

Tabel B2-14 Knelpunten besluitvorming over de inzet: vergelijking tussen de jaren

	Totaal PO*			PMR*		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Geen knelpunten bij besluitvorming	84%	89%	86%	83%	71%	63%
Knelpunten bij besluitvorming	16%	9%	8%	17%	10%	2%
namelijk:						
- tussen school en bestuur	13%	8%	6%	14%	8%	2%
- tussen directie en PMR	2%	2%	2%	13%	5%	1%
N.v.t. geen zicht op knelpunten			-	36%	19%	34%
Weet niet/geen antwoord	2%	2%	6%	5%	-	1%
	161	239	241	72**	109**	118***

* Meer antwoorden mogelijk: percentages tellen op tot meer dan 100 procent.

** Totaal aantal PMR-leden dat op de hoogte van de inzet is.

*** Totaal aantal PMR-leden dat op de hoogte van de inzet is.

BIJLAGE 3**LIJST MET AFKORTINGEN**

GMR

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

IGO

Instelling Georganiseerd Overleg

IPB

Integraal personeelsbeleid

LIO

Leraar in Opleiding

MOA-budget

Schoolbudget voor management, ondersteuning, arbeidsmarkt en arbeidsomstandigheden

MR

Medezeggenschapsraad

OBP

Organisatie- en beheerspersoneel

OOP

Onderwijsondersteunend personeel

PMR

Personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad

RI&E

Risico-inventarisatie en -evaluatie

SPB

Schoolprofielbudget

